

LASSALE

Ἡ ἀρχὴ τοῦ σταδίου τῆς κυρίας Λασσάλ ἦτο ἡ φωνὴ της. Εἶχε φωνὴν καὶ ἐτραγοῦδει· ἐκαλλιέργησε τὴν φωνὴν της καὶ ἔγινεν αἰοιδός. Ὅλος ὁ κόσμος τῇ ἔλεγεν ὅτι ἔχει καλὴν φωνήν, ἡ καλὴ φωνὴ ἐν Παρισίοις σημαίνει φωνὴν χρυσοῦν, φωνὴν ἣτις δύναται νὰ ἐξαργυρωθῇ. Καὶ ἡ Λασσάλ ἐγεννήθη ἐν Παρισίοις.

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκ τοῦ παρθεναγωγείου ἀποφοίτησίν της παρέδωσε τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἄσκησιν τῆς φωνῆς της εἰς τὴν διακεκριμένην μουσικοδιδάσκαλον de Lacoanère, αἰοδὸν τῆς ἐποχῆς τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, χρησιμεύσασαν ἐπίσης ὡς διδάσκαλον ἐξόχων αἰοιδῶν, οἷον τῆς Λασσάλ (τῆς Opéra τῶν Παρισίων) τῆς Χάιλμπρον καὶ ἄλλων. Δύο ἔτη ἐξηκολούθει διδασκομένη ὑπὸ τῆς Λαγκοανέρ ἣτις τοσοῦτον ἐξετίμησε τὴν φωνὴν της, ὥστε οὐδέποτε ἤθελε νὰ συγκατανέσῃ ἵνα ἡ κυρία Λασσάλ ἀρχίσῃ τὸ ᾠδικὸν στάδιόν της ψάλλουσα εἰς ὀπερέττας. Τὴν εἶχε προωρισμένην δι' ὑψηλοτέραν μουσικὴν, διὰ τὸ κωμικὸν μελόδραμα (opéra comique).

Ἡ ἐπὶ τῶν σκηνικῶν σανίδων ἐμφάνισις τῆς κυρίας Λασσάλ ὑπῆρξεν ὁποία σχεδὸν ἐπεθύμει ἡ διδάσκαλός της. Τὸ 1876 ἡ νῦν πρωταετοιδὸς τοῦ Φαλήρου ἐξεπέδη μᾶλλον χρίσσεια ἢ δειλὴ εἰς τὸ Chatelâi, ὅπου ἐδίδοντο αἱ πολύκροτοι συναυλῖαι τοῦ κ. Κολλὸν (concerts Colonne), συναυλῖαι καθ' ἃς ἐδιδάσκετο μουσικὴ τοῦ Μπερλιό, τοῦ Βῆγνερ καὶ ἄλλων ἐξόχων μουσικοδιδασκάλων.

Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἐνεφανίσθη εἰς τὸ Ἀθήναιον, ὅπου δὲν ἔμεινε πολὺ, διὰ νὰ ἐμφανισθῇ μετ' ὀλίγον εἰς τὸ θέατρον Folies Dramatiques, ἔνθα ἐπρόκειτο ἀτελεσφόρως νὰ παλαίσῃ κατὰ ἀντιπάλου της, τῆς κ. Ζιράρ (Girard), ἣτις ἐν ᾧ εἶναι ἰσχυρότερα της, εἶναι συγχρόνως κατωτέρα της. Ἡ κυρία Ζιράρ εἶχε κεκτημένη τὴν δόξαν της· οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ συνθέται ἐπροτίμων νὰ ἀναθέτουν τὰς ἐλπίδας των εἰς ἀστέρα μεσουρανοῦντα ἢ εἰς ἀστέρα

ἀνατέλλοντα. Ἐὰν ἐξηκολούθει νὰ παίζη δευτερεύοντα πρόσωπα, θὰ τὴν ἐσυνείθιζον εἰς αὐτά, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ μέλλον τῆς ὡς πρωταγοιδῶ (première chanteuse) θὰ κῦτοκτόνει. Εὐκαιρία διὰ νὰ πλάσῃ αὐτὴ πρόσωπον καὶ νὰ πρωταγωνιστήσῃ δὲν ἀνεφαίνετο καμμία. «Ἄχ! οὐτε κἂν ἡσθένει καμμίαν φορὰν ἢ κυρία Ζιράρ», ἠναγκάζετο κάποτε κάποτε ἐν στιγμαῖς μελαγχολίας νὰ ψιθυρίζῃ ἢ κ. Λασσάλ. Ἡ εὐχὴ δὲν ἦτο ἄτοπος, διότι οὐδὲν χεῖρον δόξης φονευούσης δόξαν. Καὶ ἡ κυρία Ζιράρ ἀκόμη καὶ τώρα ἴσως εἶναι ὀλίγον ἀνωτέρα τῆς κυρίας Λασσάλ εἰς τὴν ὑπόκρισιν, ἀλλ' εἰς τὸ ἄσμα εἶναι πολὺ κατωτέρα τῆς ἡμετέρας ἀοιδοῦ. Εἰς δὲ τὴν πλάστιγγα τῶν πλεονεκτημάτων μιᾶς ἀοιδοῦ βεβαίως τὸ ἄσμα ἀποφασίζει, ὅταν ἀφ' ἑτέρου καὶ ἡ ὑπόκρισις, τόσον δυσδιακρίτως ὑπολείπεται. Σημειοῦμεν δ' ἐνταῦθα ὅτι ἡ κυρία Ζιράρ ὑπολείπεται τῆς κυρίας Λασσάλ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν χάριν, τόσῃ ἀγλήν δανειζούσαν καὶ εἰς τὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς δράσιν. Μὲ τὸν κίνδυνον νὰ κακολογήσωμεν γυναῖκα, παρατηροῦμεν ὅτι δύο κυρίως ὄπλα τῆς γυναικὸς, στόμα καὶ ὀφθαλμοί, πολὺ ἀχαρίστως κατεσκευάσθησαν διὰ τὴν κυρίαν Ζιράρ ὑπὸ τοῦ Κρουπ τῆς φύσεως. Ἐν ἀντιθέσει τὰ αὐτὰ ὄπλα παρὰ τῆς κυρίας Λασσάλ ἐλεπτουργήθησαν τόσον κομψῶς, ὡς νὰ ἦσαν στροφαὶ ἀνακρέοντειοὶ ἢ νόται ἰλαρᾶς μουσικῆς.

Ἐὰν εἰσεχώρει παραβολὴ τις μεταξὺ τῆς κυρίας Λασσάλ καὶ ἄλλης διακεκριμένης ἠθοποιοῦ, ἡ μουσικὴ αὕτη συγγένεια θ' ἀπεκαλύπτετο μᾶλλον μετὰ τῆς καλλιφώνου κ. Γκαρνιέ καὶ τῆς ἡμετέρας Φαληρικῆς ἀοιδοῦ.

Ἐπὶ τέλους ἡ κυρία Λασσάλ ἔχασε τὴν ὑπομονὴν τῆς εἰς τὸ Folies Dramatiques, καὶ ἀποτυχοῦσα νὰ πρωταγωνιστήσῃ εἰς τὴν γενέθλιόν τῆς γῆν, συνάπτει συμβόλαιον μετὰ τοῦ θεάτρου Fantaisies Parisiennes καὶ ὅ,τι δὲν κατάρθωσεν εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Γαλλικοῦ κόσμου, εἰς τοὺς μεγάλους Παρισίους, τοῦτο κατάρθωσεν εἰς τοὺς μικροὺς Παρισίους, εἰς τὰς Βρυξέλλας. Ἐκτὶ (1877—78) ἐπλάσεν ὡς λέγουσιν εἰς τὴν θεατρικὴν γλῶσσαν (elle a créé), αὐτὴ δηλαδὴ παρέστησε πρώτην φορὰν καὶ ἔδωκε

τὸν τύπον τοῦ *Petit Duc*, μὲ τὸν ὁποῖον ἐπὶ τόσας ἐσπέρας ἐξηκολούθει μαγεύουσα τὸν Φαληρικὸν κόσμον.

Ἐν Βρυξέλλαις συνεδέθη πράγματι μὲ τὸ ἡμισὺ τῆς τὸν κύριον *Brouette*, ἄλλον διακεκριμένον καλλιτέχνην τῆς περυσινής Φαληρικῆς περιόδου.

Ἐκ Βρυξελλῶν ἡ κυρία Λασσάλ διπλῆ ἤδη μετέβη εἰς Ῥουέν, (1879) μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς θεατρικῆς αὐτῆς περιόδου ἐπανελθούσα εἰς Μασσαλίαν προὔτιθετο νὰ μεταβῆ εἰς Παρισίους, ὅτε ζητηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἐργολάβων, τὸ Φάληρον ὑπεδέξατο τὸν τόσον λαμπρῶς ἀνατέλλοντα ἀστέρα τῆς ὀπερέτιας καὶ τῆς κωμωδίας, ἴσως δὲ ἐν προσεχεῖ μέλλοντι καὶ τῆς *Opéra Comique*.

Πῶς διεχειρίσθη τὴν Φαληρικὴν σκηνὴν ἡ κυρία Λασσάλ, οἱ ἄπειροι φοιτηταὶ τοῦ Φαλήρου εἴσθε εἰς καλλιτέραν ἡμῶν θέσιν νὰ μαρτυρήσητε· τὸ ἀπέδειξε κατὰ τὴν εὐεργετικὴν τῆς παραστάσιν, ὅπου αἱ ἀνευφημίαι καὶ τὰ ἄνθη σας συνημιλλῶντο νὰ στεφανώσουν τὸν χρυσοῦν ἐκεῖνον λάρυγγα, ὅστις παρέτεινεν αὐθαιρέτως μυστηριώδεις τῆς ἀνοίξεως νύκτας, διότι καθ' ὅλον τὸ θέρος ἡ κυρία Λασσάλ ἀνεπλήρου τόσον καλῶς τὴν σιγήσασαν τοῦ Βασιλικοῦ κήπου ἀηδόνα. Εἰς δὲ τοὺς *Γάμους τῆς Γιαννούλας*, τῆς ὁποίας ἡ μουσικὴ περιέχει λαρυγγισμοὺς ἀηδόνας, ἐν ὥρᾳ μουσικῆς μέθης ἠδύνατό τις νὰ ἀδικήσῃ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ὄνειροπολῶν τὴν Λασσάλ εἰς τὸ μελωδικὸν Βασίλειον τῶν σκηνῶν.

Ἡ κυρία Λασσάλ διεκρίθη κυρίως εἰς τὸν *Μικρὸν Δούκα* καὶ τὴν *Κυρίαν Φαθάρ*, πλείοτερον δ' εἰς ἐκείνην ἢ εἰς αὐτήν, ἴσως διότι ὅλον τὸ ὕφος τῆς αἰδοῦ, ἧς ἡ παρεντιθεμένη ἐν τῷ *Ἡμερολογίῳ* φωτογραφία λαλεῖ κάλλιον ἡμῶν ὡς *gamine parisienne* προσηρμύζετο ἁρμονικώτερον εἰς τὴν ὑπόκρισιν τοῦ *Μικροῦ Δουκός*. Ἡ ψυχολογικὴ τῆς ἐκδήλωσις κατὰ τὴν πρώτην πράξιν, ἡ κωμικὴ τῆς παράστασις κατὰ τὴν δευτέραν, ἡ ῥωμαντικὴ τῆς ἐν τῇ τρίτῃ πράξει, ἦσαν τρεῖς εἰκόνας, ὧν ἐκάστη ἐξηκολούθει τὸν χρωματισμὸν τῆς ἄλλης. Ἐν τῇ *Κυρίᾳ Φαθάρ* ἀφ' ἑτέρου ἡ μιμικὴ ἐδιπλασίαζε τὴν μουσικὴν τῆς, καὶ ὑπὸ τὸ πρῖσμα αὐτὸ ἐθαμβοῦντο καὶ ὀφθαλμοὶ καὶ ἀκοαί.

Μελίφωνος, αἰσθηματικὴ, σπινθηροβόλος, χαρίεσσα, ἀντιλη-

πτικῆ, ἕξαλλος, ἡ κυρία Λασσάλ εἶναι ἐκ τῶν γνησίων παρισινῶν ἀοιδῶν, αἵτινες νομίζει τις ὅτι ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τὸ φίλτρον καὶ τὴν πνοὴν τοῦ μεγαλειτέρου ἐκ τῆς νέας θυμηδοῦς σχολῆς, τοῦ εὐφυοῦς μουσικοδιδασκάλου Ὀφφεμπαχ, οὗ τὴν ἔκλειψιν θρηνεῖ τὸ μουσικὸν 1880. Ὡς τοιαύτη ἡ κυρία Λασσάλ ἔψαλλεν, ἔτερψεν, ἐνεθουσίασεν ἐν Φαλήρῳ.

ΒΛ. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ.

Ο ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Ἐν τῶν περιεργότερων καὶ μᾶλλον ἐνδιαφερόντων θεμάτων τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας τυγχάνει ὄν ἀναμφισβητήτως τὸ θέμα τοῦ *Προμηθέως*, υἱοῦ τοῦ Τιτᾶνος Ἰαπετοῦ, ὅστις ὑφαρπάσας τὸ πῦρ ἐκ τῶν οὐρανίων δωμάτων παρέδωκεν ἐν νάρθηκι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἐφ' ᾧ θυμωθεὶς ὁ Ζεὺς, εἰς μὲν τοὺς ἀνθρώπους ἀπέστειλε τὴν Πανδώραν, φέρουσαν κιθῶτιον, ἐν ᾧ ἦσαν ἀποτεταμιευμένα πάντα τὰ δεινὰ, ὑφ' ὧν ἔκτοτε μαστίζονται ἀσπλάγγως οἱ ἄνθρωποι, τοῦ δὲ Προμηθέως διέταξε τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους Καυκάσου ἀναστήλωσιν, ὅπου καθ' ἑκάστην ἰπτάμενος ἀετός τις κατέτρωγε τὸ ἥπαρ αὐτοῦ, αὐξανόμενον διὰ νυκτός. Φύσει ποιητικὸν τὸ θέμα τοῦτο, ἀπασχόλησε τὴν γραφίδα οὐχ ἥττον τῶν ἀρχαίων τῆς Ἑλλάδος τραγικῶν ποιητῶν ἢ τῶν ἐνδόξων ποιητῶν τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Εὐριπίδης ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ὁ Ἰσπανὸς Καλδερῶν (Calderon de la Barea), ὁ Γερμανὸς Γαίτης ἢ Γαίθης (Goethe), ὁ Ἄγγλος Βύρων διεπραγματεύθησαν κατ' ἴδιον τρόπον ἕκαστος, ὑπὸ ἰδίαν ἔμπνευσιν, τὸ θέμα τοῦ Προμηθέως.

Καὶ τοῦ μὲν Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους αἱ τραγωδίαι, αἱ ὑπόθεσιν ἔχουσαι τὸν Προμηθεά ἐξωλοθρεύθησαν ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ τοῦ κακοποιοῦ χρόνου, στερήσαντος οἷονεὶ ἐξέπιπτηδες τὴν ἀνθρωπότητα πολλῶν ἀριστουργημάτων τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας καὶ